

NATURBRUKETS
YRKESNÄMND

November 2020 t.o.m. februari 2021

NYHETSBREV nr 39 – till styrelsen

Välkommen till NYN:s nyhetsbrev som i kronologisk ordning redogör för yrkesnämndens löpande verksamhet. Detta nyhetsbrev är enbart riktat till styrelsen. Ordinarie Nyhetsbrev utkommer ca två gånger per år.

Läs mer på www.nyn.se där samtliga nyhetsbrev, årsredovisningar och annan angelägen information om verksamheten publiceras.

Myndigheter och departement

Myndigheten för yrkeshögskolan

15 januari rapporterade NYN till Riksrevisionen vilka genomför en granskning av yrkeshögskolans effektivitet och styrning. Med anledning av granskningen har yrkesnämnden fått svara på ett antal frågor bl.a. kring hur Myndigheten för yrkeshögskolan inhämtar information från våra organisationer vid framtagandet av analyser av arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan. Frågorna rörde även yrkeskunskapen hos de arbetssökande som har genomgått en yrkeshögskoleutbildning.

25 november möte med Myndigheten för Yrkeshögskolan i syfte att diskutera möjligheterna att starta plantskolistutbildning. Marcus Söderlind lyfte frågan att plantskoleföretagen återkommande påtalar att man saknar arbetskraft. Behovet kan uppskattas till ca 25 till 30 platser på fem år. 1993 utexaminerades de sista plantskolisterna. Hur gör man med väldigt smala branscher med tydliga behov? Utbildningskvaliteten viktigast. Rigga med företagare som måste vara aktiva om innehållet. Nu köper vi utbildning av Hvilan för befintliga, men vi behöver inflöde av nya elever för att kunna erbjuda utbildning från grund till specialist. Summeras kan att det var ett positivt möte där Myndigheten för yrkeshögskolan åtog sig att skicka exempel på kursplaner.

Nationella programrådet för naturbruksprogrammet

Övergång från kursbetyg till ämnesbetyg

Som en del av januariöverenskommelsen mellan regeringen och samarbetspartierna skall en övergång från kursbetyg till ämnesbetyg i gymnasieskolan arbetas fram. Skolverket har bjudit in NYN och ett antal organisationer till denna process. Några av NYN:s diplomerare kommer också att anlitas som experter (Peter Borring samt ev. Anne J Andersson och Catharina Matsdotter).

I regeringens uppdrag till Skolverket ingår även att undersöka möjligheterna att skapa utrymme för elever på alla yrkesprogram att läsa de ämnen som krävs för att få grundläggande behörighet till högskolestudier. Det innebär att gymnasieskolans olika program måste organiseras på ett annat sätt. Processen med att stöpa om programmens kurser till ämnen har påbörjats under februari. Det kommer att bli ett omfattande arbete med att förändra naturbruksprogrammets olika inriktningar från kursbetyg till ämnesbetyg.

Programrådskonferens

17 februari samlades Nationella programrådet till gemensam konferens. Vid denna konferens redovisades bland annat resultatet av Eqavet 2.0 – kvalitet i yrkesutbildning att presenteras. Det är ett arbete som ledamöter från olika programråd tillsammans med Skolverket gjort för att ta fram kvalitetsindikatorer för yrkesutbildning.

Vid efterföljande programrådsmöte med naturbruksprogrammet lyftes Yrkespaket / Komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå. Yrkesnämnderna fick frågor om bl.a. vilka arbetsuppgifter/yrkesområden inom vår bransch som skulle kunna vara lämpliga för yrkespaket? Yrkespaket djurskötare i mjölkproduktion, 600 poäng, togs fram av Skolverket och NYN för något år sedan. NYN påpekade att vi tidigare även inkommit med förslag på yrkespaket för djurskötsel i grisproduktion 600 poäng, yrkespaket för arbete med skötsel av grödor och mark med lantbrukets fältmaskiner, och yrkespaket med kurser från naturbruksprogrammet utformat för arbete med skötsel av utemiljöer (framtaget av Trädgårdsanläggarna).

Utredningen Stärkta skolbibliotek och läromedel (Dir. 2019:91) redogjorde vid mötet med programrådet för sitt hittillsvarande arbete (se referat nedan) och ställde ett antal frågor till rådet. NYN stämde av frågorna med Naturbruksskolornas förening som inkommit med nedanstående svar.

1. Hur ser tillgången på ändamålsenliga och aktuella läromedel ut utifrån ert perspektiv?

Naturbruksprogrammet är ett smalt program, och det innebär dyra läromedel. I vissa fall används facklitteratur som inte är anpassad för gymnasiet. Det tar tid från lärare att anpassa läromedel som passar elevgruppen. Det saknas kvalitetssäkrade läromedel i många kurser, t.ex. i kursen Naturbruk som är gemensam för alla elever på Naturbruksprogrammet. Många andra kurser inom de olika yrkesutgångarna saknar också kvalitetssäkrade läromedel.

2. På vilket sätt är ni delaktiga i arbetet med att ta fram läromedel och lärarhandledningar?

Fram till 1990-talet utvecklades läroböcker inom djurskötsel, odling och trädgårdsskötsel via då LRF-ägda LT:s förlag. Ofta engagerades naturbrukslärare som läroboksförfattare. LT:s förlag såldes därefter till bokförlaget Natur & Kultur, som emellertid såg marknaden för denna läromedelsproduktion som för liten. Natur & Kultur har inte nyproducerat läroböcker inom naturbrukets områden på många år, ej heller gjort nytryck. Förlaget har även destruerat tidigare lager av dessa läroböcker. Det finns fortsatt behov av läromedelsutveckling inom dessa områden.

Hästbranschen har via Hästnäringens yrkesnämnd nyligen tillsammans med skolorna inventerat behovet av läromedel. Man är överens att det finns ett stort behov av uppdaterade läromedel inom hästområdet. HYN och HNS ser över frågan, om de kan bidra på något sätt.

Naturbruksskolornas Förening har viss möjlighet att ekonomiskt stötta projekt där läromedel tas fram. Detta är av betydligt mindre omfattning än vad som efterfrågas av NB-skolorna. Under de senaste åren har, med mindre stöd från NF, via engagerade (f.d.) lärare uppgraderats utgåvor av läroböcker om Mjölkcor, Växtodlingens grunder, Traktorn samt Fältmaskiner.

3. Ser ni kvalitetsbrister när det gäller läromedel?

Stor del av den litteratur som används är facklitteratur som inte är anpassad till dagens kurser, den blir ibland på högre nivå än nödvändigt. Det kan vara svårt för elever med lägre motivation eller för elever i behov av särskilt stöd.

4. Hur ser ni på värdet av digitala respektive tryckta läromedel?

Det finns ett stort värde av digitala respektive tryckta läromedel. Olika lärare efterfrågar olika typer av läromedel. Pandemin har skapat en större efterfrågan på digitala läromedel.

5. Har ni någon uppfattning om hur lärare/skolor går till väga vid val av läromedel?

Lärarens val av läromedel beror mycket på hur personen väljer att undervisa och vilka läromedel som finns tillgängliga. Erfarna lärare har mer eller mindre skapat sitt eget läromedel direkt anpassat till elevgrupper och ämnen.

Behov av läromedel i programgemensamma kurser för naturbruksprogrammet:

Inriktning Lantbruk

Kurser inom lantbruksdjur:

Det saknas bra och uppdaterad litteratur som tar upp grunderna i djurhållning av olika lantbruksdjur och naturbrukets utveckling. Boken *Grisar* (Kerstin Ewing) är inte uppdaterad och går inte att få tag på, detsamma gäller *Naturbrukets Husdjur del 1 och 2*, bägge tidigare utgivna av Natur & Kultur. På gymnasier finns klassuppsättningar med viss litteratur och många lärare skapar merparten av sitt undervisningsmaterial själva. Det är inte hållbart i längden, vare sig ekonomiskt eller tidsmässigt. Dessutom blir det svårt för olika Vuxenutbildningar att möta branschens behov av utbildad personal, när det inte finns litteratur som eleverna kan köpa/låna inför utbildningsstart.

Mjölkkor och Nötkött är två bra exempel på uppdaterad kurslitteratur som finns att tillgå, liksom Traktorn och Fältmaskiner. Författarna, oftast tidigare lärare, har utgivit dessa på eget förlag.

Inriktning Trädgård

Finns behov av uppdaterade läromedel inom kurserna:

- Marken och växternas biologi
- Fordon och redskap
- Växtkunskap
- Skötsel av utemiljöer
- Trädgårdsodling
- Trädgårdsanläggning
- Odling i växthus
- Trädgårdsodling - plantskoleväxter
- Odling i växthus

Kommentar från en lärare inom Trädgård:

Jag får ofta skrapa ihop eget material, både ifrån gamla böcker/nya böcker, internet och egen kunskap. Det finns ju mycket bra böcker att ha som stöd för mig i undervisningen, men jag anser inte att det finns (förutom trädbeskrivningsboken) bra nyare böcker som vi verkligen kan jobba i och med tillsammans elev och lärare. Ibland använder jag mig av PDF filer från Jordbruksverket eller liknande organisationer som har med yrket att göra. Det tycker jag funkar bra.

Önskar riktigt bra böcker för yrkesfolk, egentligen inom alla områden men mest inom frilandsodling, odling i växthus och plantskola. Många trädgårdsböcker riktar sig mot hobby, och inte yrke. Jag kan plocka ihop bra material från flera olika böcker och källor, men det tar mycket tid att samla bra faktamaterial att jobba efter. Det har funnits bra böcker inom anläggning och

skötsel av utemiljö men de har inte uppdaterats. Det finns en supergammal bok om botanik med ett arbetshäfte till, vilket är jättebra att ha som backup vid dåligt väder etc. Inom trädgård finns inget sådant.

Jag önskar läromedel som är lätta för eleverna att förstå med mycket förklarande bilder och gärna lite uppgifter som man kan välja att göra.

Utredningssekreterare Tove Mejer – kort referat

Utredningens direktiv:

- Analysera hur val av läromedel och andra undervisningsmaterial görs på skolorna (läromedelsstrategin).
- Föreslå hur val av ändamålsenliga och tillgängliga läromedel av hög kvalitet kan underlättas.
- Föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel (tidigare fanns den statliga granskningen men idag tas det fram där de inte finns någon marknad, ex för funktionsnedsatta, i minoritetsspråk, etc. dessutom jämför man med hur det ser ut i andra länder).
- Lämna nödvändiga författningsförslag. (Framförallt om förtydligande i skolförfattningar, men även i skollagen och i läroplanerna).
- Utredningens metoder är:
- Att möta så många man hinner.
- Läs forskning och rapporter (det finns lite forskning inom läromedelsbruk, dock finns forskning på specifika produkter).
- Referensgrupp (repr. från branschorganisationer, förlagen, läromedelsförfattare, akademin etc.) och expertgrupp (från dep. och kulturrådet, Kungl. Biblioteket etc)
- Kunskapsöversikt om läromedel (en forskare tittar på vad lärarhandledning har för betydelse för lärarnas arbete. Caroline Graeske, biträdande professor i Luleå tekniska universitet tar fram detta material.

Vad gäller skolbiblioteken har ett delbetänkande (SOU 2021:3) överlämnats till skolminister Anna Ekström den 19 januari, se <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/01/anna-ekstrom-tar-emot-utredning-om-skolbibliotek/>

För skolbibliotek finns det mycket forskning och kunskap. Vad gäller läromedel är det annorlunda. Det saknas mycket forskning och statistik. Det har inte gjorts några större insatser på en tid. Därför viktigt få lyssna på olika aktörer för synpunkter. Utredningen ska presenteras snart.

Det fanns tidigare en statlig granskning av läromedel som avvecklades helt 1991. Skolorna kan nu välja vilka läromedel de vill använda. Staten har ett litet inflytande och kan inte påverka som skollagen ser ut just nu. Läromedel kan dock ha stor betydelse för undervisningens kvalitet. De kan ge överblick, sammanhang, skapa struktur, väcka intresse och se till att undervisningen ligger i linje med läroplanen, kurs- och ämnesplanerna m.m. Det ger även lärare tid att använda metoder i undervisningen istället för att behöva ta fram mycket material själva.

Det finns ett stort utbud av material och resurser, som förändrats av digitaliseringen, ex digitala plattformar, appar, Wikipedia och andra digitala läromedel. Utbudet är stort och det är svårt för lärare att veta vad som ska användas. Det finns även en ökande brist på behöriga lärare, vilket kan öka behovet av stöd. Det finns även oklarheter avseende begreppsanvändning – vad är ett läromedel? Det finns olika definitioner, vilket delvis kan vara ett problem. Det kan eventuellt behöva förtydligas i skollagen vad ett läromedel är. Om det preciseras kan statistik plockas fram och det blir lättare att bedöma kostnader. Idag är kostnadsposten lärverktyg en stor kostnadspost som inkluderar datorer, hyvelbänkar och gitarrer. Men det är skillnad på ex hyvelbänkar och läromedel, och hur man väljer att definiera detta.

Det finns varierande tillgång till ändamålsenliga läromedel. Det finns försäljningsstatistik och utredningar som pekar mot att det ser olika ut. Det saknas aktuella läromedel på skolor. Lärare använder Powerpoints istället för läromedel eller för att komplettera. Det kan vara en effektiv av att det saknas pengar, men även att det saknas läromedel i specifika kurser.

Frågor och kommentarer:

Vad gäller skolbibliotekarie på distans var det i biblioteksuppdraget viktigt ta kontakt med så många skolbibliotekarier som möjligt. Man tror inte att en skolbibliotekarie på plats kan ersättas av en digital. Det handlar om relationer med elever och samarbete med lärare, så det är inte fullgott med enbart ett digitalt stöd.

Vissa delar har staten tagit ett ansvar för, ex funktionsnedsättning, men hur resoneras det om mindre branscher? Ex inom hästbranschen används mycket fackböcker. Läromedel förnyas inte och det finns ofta eget material. Marknaden är inte jättestor. Yrkesnämnder tar själva fram, men det är dyrt. Finns det stöd för detta? Det finns många områden inom naturbruk som har brister. Tidigare fanns LTs förlag som gick in i Natur och kultur och då fanns det mycket läromedel på lantbruksområdet. Utredningen har löpande kontakter med flera för att diskutera detta, ex i programråden som Skolverket håller i. Det finns inget förslag ännu, men det är en vanlig fråga. Om fler områden saknar läromedel är det bra det tas upp. Det är viktigt få in synpunkter.

Skolverkets arbetsgrupp för kvalitet i yrkesutbildning

I samband med Nationella programrådets möte i februari presenterade Skolverket en broschyr vilken är tänkt att fungera som ett stöd och inspiration för gymnasieskolor, gymnasiesärskolor och för utbildningsanordnare inom kommunal vuxenutbildning, i det systematiska kvalitetsarbetet för yrkesutbildningen.

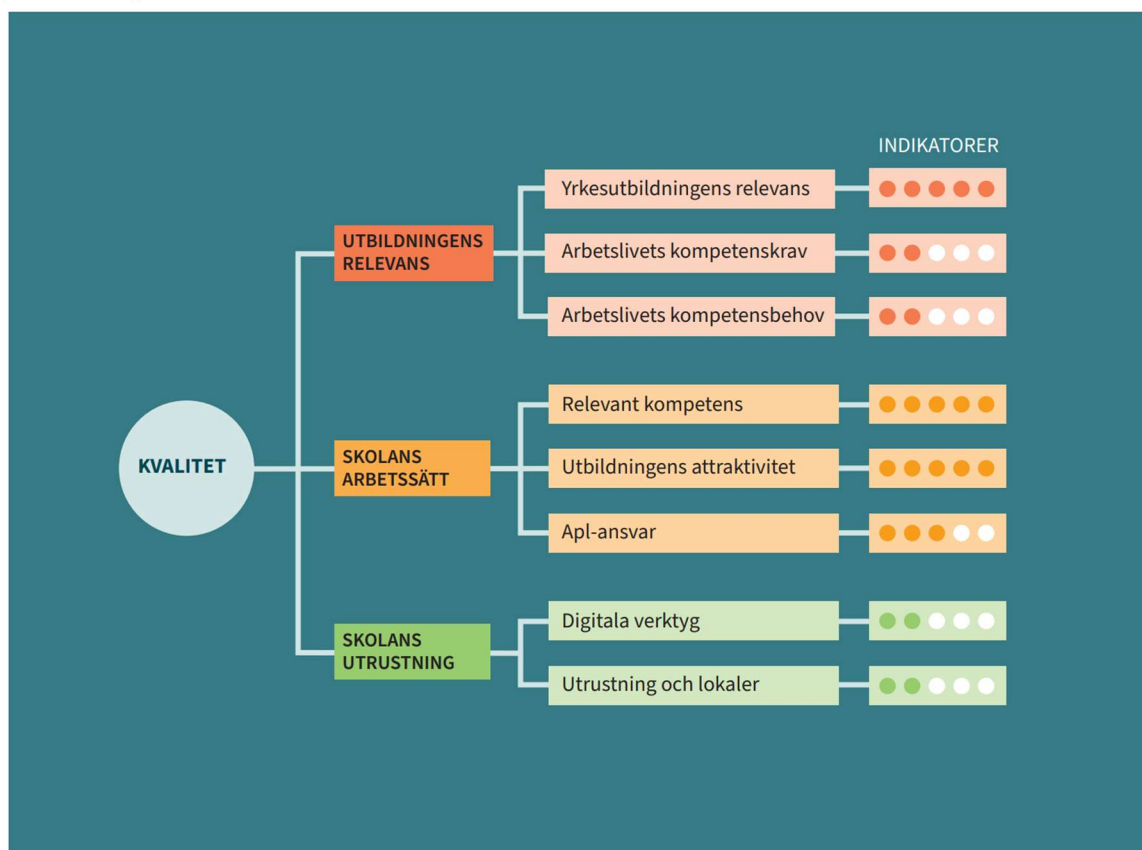
Broschyren är ett stödmaterial som Skolverket och de nationella programråden tillsammans har arbetat fram för att bidra till att stärka kvaliteten i yrkesutbildningen. Materialet har även tagits fram som ett led i myndighetens uppdrag att informera om Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 18 juni 2009 om inrättande av en europeisk referensram för kvalitetssäkring av yrkesutbildning (2009/C 155/01).

I rekommendationen, vanligen kallad EQAVET (European Quality Assurance in Vocational Education and Training), föreslås en uppsättning kvalitetsindikatorer som kan användas vid utvärdering och kvalitetsförbättring av yrkesutbildning på system- och utförarnivå. Under 2019–2020 har de nationella programråden för yrkesutbildning med finansiellt stöd av EU-programmet Erasmus+ diskuterat och föreslagit indikatorer som särskilt bedöms kunna bidra till att den gymnasiala yrkesutbildningens relevans och kvalitet utvecklas.

Materialet (se bild nedan) finns att ladda ned på Skolverkets hemsida:

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/ovrigt-material/2021/kvalitet-i-yrkesutbildning---stodmaterial-till-systematiskt-kvalitetsarbete-for-gymnasial-yrkesutbildning>

Bild ur broschyrer Kvalitet i yrkesutbildning; Mäta kvalitet – identifiera förbättringsområden.

Grönt Kort - Skolverkets försöksverksamhet med yrkesprov

27 november höll Skolverket uppföljningsmöte med NYN för genomgång av nuläget i projektet. Syftet var att få en gemensam nulägesbild som ska bidra till att tydliggöra vilka frågor som är särskilt viktiga att utreda vidare. Målet är att Skolverket i slutredovisningen till regeringen i februari 2022 skall kunna presentera en eller möjligtvis flera modeller där yrkesprov kan genomföras av samtliga elever som läser en yrkesutbildning på gymnasial nivå. Detta oavsett bransch, yrkesområde, utbildningsort, skola, utbildningsanordnare, lärare och ålder på eleven. Under vintern kommer Skolverket att fokusera på att formulera och påbörja utredningen av dessa frågor samt att skriva delredovisningen som skall presenteras för Utbildningsdepartementet senast 1 april 2021. För att få ytterligare underlag till nulägesbilden och delredovisningen har NYN lämnat nedanstående skriftliga svar på ett antal frågor kring yrkesproven:

1. Om yrkesprov ska införas i den gymnasiala yrkesutbildningen behöver detta regleras i styrdokument. Hur kan skola och arbetsliv samverka för att säkerställa att innehåll och nivå på det som ska förevisas i yrkesprovet hålls relevant och aktuellt? Skulle det arbetet kunna genomföras i de nationella programråden? Har ni andra förslag?

Det ligger nära till hands att de nationella programråden skulle kunna vara en rimlig plattform och befintlig struktur att hantera styrdokumenten runt yrkesproven på. Emellertid är ju programråden för hela programmen och det skiljer väldigt mycket mellan olika inriktningar inom exempelvis naturbruksprogrammet. Därför tänker vi att det krävs en hel

del av branschsammanhållande aktörer som exempelvis NYN för att skapa de mötesplatser och forum inom resp. bransch för att upprätthålla en kontinuerlig branschdialog rörande kriterierna för resp. yrkesprov. I den bästa av världar hade varje lantbruksinriktning ett väl fungerande lokalt programråd som kunde använts som remissinstans och förankringspunkt för NYN, men där är vi inte än på länge känns det som. Skolverket behöver således beakta de inbördes skillnaderna inom programmen om man ska lägga arbetet på detta inom de nationella programråden. Exempelvis trädgård är väldigt varierande med flera yrkesområden under ett tak.

2. Om företrädare för arbetslivet ska vara med och bedöma vid genomförande av yrkesprov,

a) vad krävs för att företrädaren ska ha mandat för uppgiften så att ett yrkesbevis eller motsvarande kan utfärdas efter ett godkänt prov?

Det måste vara en person med erkänt yrkeskunnande och personen ifråga måste vara väl insatt i förutsättningar och krav för yrkesproven så det blir likvärdigt. Personen måste vara godkänd av sin bransch. Det är en fördel att någon utifrån kommer och är med och bedömer utifrån ett arbetslivsperspektiv. Om inte det är möjligt så i alla fall en lärare från en annan skola.

NYN har formulerat kriterier (se nedan) för den som examinerar/utfärdar yrkesprovet. NYN anser att i de fall de lokala programråden fungerar på skolorna kan de i samråd med nationella branschaktörer motsvarande NYN, godkänna personer ansvariga för lokala genomförandet av yrkesprovet. NYN:s kriterier enligt följande:

De olika yrkesproven inom lantbruk ska fånga upp att den examinerade både fått med sig kunskaper enligt de aktuella styrdokument som föreligger inom den aktuella inriktningen och vad som anses rimliga förväntningar utifrån arbetslivets krav för den yrkesroll som den examinerade är tänkt att verka i, exempelvis djurskötare eller maskinförare. Nedanstående kriterier är således viktiga grunder för den som ska examinera yrkesprov. Men det är ytterst NYN som godkänner vederbörande genom att göra en samlad bedömning av personen.

Personer (både från näring och skola) som ska examinera bör;

- Ha flerårig bred, praktisk yrkeserfarenhet av de yrkesroller som examineringen riktar sig mot.
- Ha goda nätverk inom branschen och kunna göra trovärdigt att man har förmåga att löpande hålla sig övergripande uppdaterad om gällande praxis och utvecklingsnivå på teknik och arbetsmetoder inom den aktuella inriktningen
- Ha formell grundutbildning inom området. Eftergymnasial utbildning / högskola är önskvärt men inte absolut krav.
- Ha god kännedom om utbildningsvärlden och de styrdokument som skolan har att verka efter som är aktuella för inriktningen.
- Vara erkänd duktig yrkesperson med förmåga att kombinera teori och aktuell praktik och ha förtroende i både bransch och utbildningssektorn.
- Stå för en god värdegrund som hanterar alla människor med respekt.

Enskilda moment i en examination kan delegeras till ytterligare andra kollegor som inte är kvalitetssäkrade av NYN, men det är alltid den av NYN kvalitetssäkrade och godkända examinatoren som med sitt namn är garanten för att examinationen är ärlig och rättssäker.

En idé som vi inte vet om det hör hemma i detta svar men NYN:s mest erfarna diplomerare kunde användas för någon form av erfarenhetsutbyte som exempelvis "roadtrip" eller deltagande vid ett seminarium för att dela med sig av den mångåriga kompetens man samlat på sig. Det borde vara obligatoriskt att minst en på varje naturbruksgymnasium får ta del av denna samlade kompetens.

b) hur kan det säkerställas att alla elever i landet som läser en gymnasial yrkesutbildning inom ert yrkesområde får möjlighet att genomföra yrkesprovet inom ramen för sin utbildning?

Om yrkesprovet blir en del av utbildningen måste det finnas tydliga ramar om vad som ska ingå och när i utbildningen den ska genomföras. Det måste också vara fastställt vem som bedömer och vilka förutsättningar som måste finnas på skolorna.

NYN anser att man genom att lägga upp yrkesprovet som två, eller möjligen flera delprov, borde det vara rimligt att genomföra under skoltid och inom ordinarie schema. Jämförbart med nationellt prov. I det läget borde det kunna bli en naturlig del för alla som går på ett naturbruksgymnasium.

7 december genomfördes en avstämning med LRF Kött och de två förslag med Grönt kort nöt och lamm som man arbetat fram. Diskuterades tankar och idéer om hur dessa kan infogas som yrkesprov på naturgymnasiet i framtiden.

17 februari genomförde NYN:s diplomerare provexamination av delprov 1 inom yrkesprov växtodling vid Vreta utbildningscentrum – Naturbruksgymnasiet med 13 elever. Detta prov är ett led i Skolverkets försöksverksamhet med yrkesprov där bl.a. NYN:s Gröna kort ingår.

Diplomerarna rapporterar att delprovet var en bra arbetsmodell att testa på en elevgrupp som "skolrepresentanten" i gänget känner till för då kunde man föra en kalibrerande diskussion. Muntligt framkom också att det finns ett pedagogiskt och mentalt värde av att det är personer utifrån som kommer och gör examinationen. Vår utgångspunkt har annars varit att Yrkesprovet skall genomföras av NYN eller kanske av Skolverket kvalitetssäkrade examinatorer ute på respektive skola för att yrkesprovet ska kunna hanteras på ett naturligt sätt i den praktiska schemaläggningen och övningsprogrammet. Vi lutar allt mer åt ett system där lärare eller erfarna instruktörer skall kunna kvalitetssäkras (SeQF 5+) som examinatorer men sedan alltid i första hand utföra examination på andra skolor än sin egen.

F.ö. ser man i utvärderingen att flera elever tycker nivån är för låg. Detta var en stark elevgrupp, men frågan aktualiserar vilken betygsnivå yrkesprovet ska motsvara. Vilket är en fråga lika relevant för det nationella programrådet att diskutera. Vilken betygsnivå är man anställningsbar på? Betygskriterierna i dagens kursplaner är rätt tydliga med att man faktiskt kan behöva rätt mycket stöttning med betyg E, medan nivå C är mera självständigt arbete.

Vår plan är nu att under våren dels arbeta fram delprov 2 som egentligen skall genomföras

på hösten/ sensommaren i samband med skörd av spannmål och vallgrödor. Vi planerar också att för kalibrerings skull göra ytterligare en diplomering på andra årselever på Vreta vad gäller delprov 1, under maj månad. Om möjligt skall vi få till en diplomering på Jälla, Uppsala, vilket i dagsläget ser svårt ut dels beroende på vårbruk, elevernas praktik och Corona-läget.

Skolverket har fått fråga från NYN om vi kan gå vidare och utveckla färdigt delprov 2 som egentligen är en del av den helhet vi tänkt. Detta har vi bara skissat de stora penseldragen på men inte än hunnit testa rent praktiskt. Det handlar om att utforma ett teoretiskt prov och några praktiska stationer/övningar för examination, jämte provexamination. Arbetet hittills känns inte komplett förrän det är gjort. Skolverket har svarat att deras rekommendation är att NYN går vidare då det utgör en viktigt pusselbit. Det är troligtvis en viktig del oavsett vad försöksverksamheten leder till och vad regeringen beslutar om. Skolverket fortsätter följa och stötta vårt arbete och efter sommaren kommer uppdraget gå in i en slutfas där Skolverket avrundar provutformning och testning och fokuserar på insamling av erfarenheter och synpunkter.

Remisser och yttranden

30 november inlämnades remissyttrande över utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola; Gemensamt ansvar – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33). I detta betänkande redovisar Utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola uppdraget att föreslå hur utbildning inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan, kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna bättre kan planeras och dimensioneras utifrån regionala och nationella kompetensbehov. NYN ställer sig i huvudsak positiva till utredningens övergripande förslag. Framförallt tillstyrker NYN förslaget att utbudet av utbildning i gymnasieskolan skall beslutas mera med hänsyn till behoven på arbetsmarknaden. NYN ser mycket positivt på utredningens förslag att det ska finnas regionala branschråd för gymnasial yrkesutbildning. NYN tillstyrker även förslaget att kommuner ska samverka för ett ändamålsenligt utbud. Vår utgångspunkt är dock att det ska vara riksrekrytering till samtliga inriktningar inom naturbruksprogrammet.

3 december avgav NYN remissyttrande över Betygsutredningen 2018; Bygga, bedöma, betygssätta – en modell för planering och dimensionering av gymnasial utbildning (SOU 2020:33). Remissen handlar om betyg i gymnasial utbildning och hur ämnesbetyg kan införas i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Remissen ger även förslag på fler justeringar i betygssystemet för alla skolformer. NYN bejakar en övergång från kurs- till ämnesbetyg utifrån att det ger möjlighet att se en helhet för eleven inom ett visst ämne och inte falla för att något eller några moment i en viss kurs kvalificerar till lågt betyg. Men det ställer också stora krav på att lärare som undervisar i olika ämnen kan samordna sina bedömningar kring en helhet.

Under november och december har NYN även arbetat med förberedelser och ev. uppvaktningar till nedanstående utredningar. Vi har ett nära samarbete med SYN och HYN kring dessa frågor.

- Stärkta skolbibliotek och läromedel (Dir. 2019:91). En särskild utredare ska utreda och föreslå åtgärder för att stärka skolbiblioteken i syfte att ge alla elever i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan likvärdig tillgång till skolbibliotek. I detta ingår även att utreda och

föreslå åtgärder för att öka tillgången till skolbibliotek med utbildade bibliotekarier. Utredaren ska också föreslå hur statens roll bör se ut när det gäller läromedel i svensk skola. Utredningen skall redovisas den 30 juni 2021 för att därefter ev. remitteras.

- Promemorian Förlängd giltighetstid för Yrkeskompetensbevis, YKB (I2020/03237). LRF dnr; 2020/8719. Remissyttrandet avgavs 2020-12-22.

Aktuellt från styrelsen

25 november höll NYN styrelsesammanträde. På agendan bl.a. reflektioner från styrelsesammanträde och processmöte 2020-10-21, NYN:s nyhetsbrev, elevstatistik från naturbruksgymnasierna, rapport från Nationella programrådet, Myndigheten för yrkeshögskolan, yrkestävlingar, samt Gårdsmästarutbildningen. Vidare behandlade styrelsen verksamhetsplan och budget för 2021.

Styrelsen har under verksamhetsåret beslutat om delfinansiering av Trädgårdsanläggarna i Sverige som samordnat finansieringen av en broschyrer som distribueras till SYV:ar, se bilder nedan. Broschyren utgör bilaga till Tidningen Utemiljö nr 6. Den skickas till alla SYV:ar precis som tidigare år och delas ut på skolor, mässor och utbildningar m.m.

Massor av yrken

– och vägar att nå dem

GRÖNA JOBB

Här finns ett axplock av yrken och utbildningsvägar inom den gröna sektorn – det finns många fler möjligheter.

Läs mer om gröna jobb och utbildningsmöjligheter!
www.gronajobb.se www.pluggagrönt.se

Varför utemiljö?

Utemiljön har stor betydelse för vår hälsa och vårt välbefinnande. Det har blivit särskilt uppenbart efter en tid med covid-19 och allt som följer i dess spår vad gäller sociala kontakter. Forskning visar att människor som har tillgång till parker i stadsområden blir på bättre humör och har lägre nivå av oro och stress. Människor trädgårdsintresserar också liksom efterfrågan på en ekologiskt och socialt hållbar stadsmiljö.

En växande utemiljöbransch kan leverera de nyttigheter som inte bara behövs för människors välbefinnande och som uppmärksammar allierat. Branschen levererar också funktioner som krävs för att möta ökande effekter av klimatförändringar i stadsmiljön som till exempel dagvattenhantering, temperaturreglering och rening av stadsluft. Funktioner som i sin tur kräver gröna miljöer, så kallade ekosystemtjänster.

BEHOVET AV GRÖNA MILJÖER växer och utemiljöbranschen skriker efter yrkeskunniga medarbetare. Bland arbetsgivarna finns kyrkogårdsförvaltnings, fastighets- och bostadsbolag, kommuner, privata företag inom planering, anläggning och skötsel av utemiljöer, golfbanor och plantskolor. En spretig bransch kan ryckas men också en bransch med stora möjligheter att få jobba utombes med varierade arbetsuppgifter och att utvecklas och utbilda sig vidare.

Stora pensionsavgifter under en längre tid ställer krav på nyrekrytering. Ett dilemma är att anställda elever som väljer trädgård på naturbruksgymnasiet inte ökar i den takt som behövs för att säkerställa branschens kompetensförsörjning framöver. Och vi vet också att många som söker sig till de gröna näringarna stannar kvar. De trivs med att arbeta utombes oavsett om de planerar, anlägger eller sköter utemiljöer.

Efterfrågan på personal med kunskap om murar och trappor, dränering, schakt samt maskin- och materialkunskap är stor. Kunskap om ritningar och digitala kartor samt om arkitektur, design, kultur- och trädgårdshistoria och miljöfrågor krävs också vid både planering och anläggning, liksom vid skötsel. Branschen bedöms att bristerna framför allt finns när det gäller anläggning och skötsel av parker, trädgårdar och bostadsområden, inte minst när det gäller arbetsledare. Bristen på utbildad personal hos såväl stora som små aktörer i branschen märks bland annat på att våra utemiljöer anläggs och sköts på fel sätt.

EN NATURLIG VÄG in i branschen kan vara ett naturbruksprogram på gymnasiet, med inriktning trädgård. Många söker sig till utemiljöbranschen senare i livet, till exempel via en yrkeshögskoleutbildning (YH) där den praktiska delen, Lärande i arbete (LIA), är en viktig del. Kommunal vuxenutbildning och yrkesvuxenutbildning är andra möjligheter, liksom folkhögskolor. Dessutom erbjuder privata skolor och organisationer både grundutbildning och specialisering via kurser och kortare utbildningar.

Vi organisationer som står bakom den här bilagan är samtliga aktiva för att främja fler utbildningsmöjligheter och därmed nyrekrytering till utemiljöbranschen. Men vi är samtidigt medvetna om att informationen och kunskapen om de enorma möjligheter till jobb som finns i branschen inte alltid har nått ut till eleverna i skolorna och yrkesvägledare, övrig skolpersonal, eller till eleverna själva och deras föräldrar.

Med den här bilagan vill vi visa på den mångfald av yrken, arbetsuppgifter och arbetsvillkor som finns inom utemiljöbranschen. Och att vägarna dit kan se väldigt olika ut.

Vägar in i yrket

- Naturbruksprogrammet, inriktning Trädgård
- Vuxenutbildning kommunala vuxenskolor, yrkesvuxenutbildningar
- YH-utbildning
- Universitet, SLU Alnarp och Ultuna
- Folkhögskola
- Enstaka gymnasiekurser och yrkesbesökskurser TCYK

Mer information om aktuella jobb och utbildningsmöjligheter hittar du på www.gronajobb.se och www.pluggagrönt.se.

Kansliet håller på att färdigställa årsredovisning och verksamhetsberättelse för 2020. Ett första korrektur kommer att mejlas till styrelsen inom någon vecka. Vid kommande styrelsesammanträdet 15 april fattas beslut om godkännande.

Centrala yrkesnämnder – NYN, HYN, SYN

23 oktober hade Hermods kallat NYN och SYN till intervjumöte för att diskutera deras ev. utbud av utbildningar och höra vår efterfrågan på utbildningsutbud.

17 november genomfördes ett arbetsmöte tillsammans med HYN SYN ang. upplägg med ev. gemensamma remissyttranden över utredningen om planering och dimensionering av komvux och gymnasieskola (SOU 2020:33), samt Betygsutredningen 2018 (SOU 2020:43).

14 december hölls arbetsmöte mellan NYN, HYN och SYN kopplat till yrkeshögskolan, yrkesvux och ersättningar, samt informationsutbyte och planering av yrkesnämndernas arbete framåt.

För ytterligare information - välkommen kontakta NYN:s kanslichef
Michael Insulander, michael.insulander@lrf.se tel. 010-184 44 36